

Brevis tractatus

DE VTILITATIbus & effectibus admirabilibus artis memoriæ, ad eum perfectionis gradũ perductæ, ut nihil restet nisi applicatio: & quid singulis Lectionibus proponatur: deq; circumstantiis & conditionibus: a Lamberto Schenckelio Dusilvio, ejusdem duobus & viginti annis professore; pro majore informatione editus.

Exemplo speciminis subiuncto, Augustæ Vindelicorum XVII: Iunii Anni M. DC. et XIV; exhibiti.

Certior ars dux est, naturaque flectitur arte:
Omnia subsistunt arte; sine arte nihil.

Scientia non habet osorem nisi ignorantem,
——— ignoti nulla cupido:

LAmbertus Schenckelius Dusilvius, 2 & viginti ad hinc annis, artem memoriæ docens, primum in inferiori, deinde in superiori Germania, Burgundia, Francia auditoribus suis scientia, fidelitate, & diligentia satisfecit; qui sunt Archiepiscopi, Episcopi, Duces, Comites, Barones, Præsides, Consiliarii, Senatores, Doctores in quavis facultate, aliique magni viri, & scholastici quam plurimi; multaque ex eorum suggestione accesserunt utilissima, quæ priorum annorum Auditores non acceperunt: ita ut jam ars absoluta, omnibusq; numeris perfecta, merito judicari posit.

Examinatus quoqe sæpe fuit ab Episcopis Antverpiensi, Leodiensi, Coloniensi, Herbipolensi, Basileensi, Attrebatensi; a Senatu quoqe academico Lovaniensi, Duacensi, Herbipolitano, & aliis; ac postremo per magnificum D. Rectorem Academiæ Parisiensis, præmisso examine, acceptoque juramento, in numerum universitatis cooptatus est, facta potestate supra dictam artem docendi.

Postea jussu magnificentissimi D. Cancellarii Fráciæ, a clariss. viro. D Marillac, Magistro Libellorũ supplicum, super arte memoriæ examinatus, ne (quemadmodum sæpe contigit) Auditores male tempore, & pecunia collocatis, fallerentur; ita ipsi rationibus & demonstrationibus satis fecit, ut relatione ad Magn. D. Cancellarium facta, obtinuerit literas, sigillo Regio munitas, quibus ipsi permittitur: per totum Galliarũ regnũ arté memoriæ libere docere; cum inhibitione, ne quis eum quocumque modo turbet: Auditores vero, ne publi-

te aut privatim, citra illius voluntatem, doceant, ſub graviſsima pecuniæ mulcta, ſicuti ex Regio Diplomate latius patet.

Ars autem ipſa magnificis ornata eſt titulis a ſummis viris, Doctoribus ac S. T. Profeſſoribus, fide dignis, quornm unus prædivinum beneficium appellat, alius Theſaurum perutilem Concionatoribus, Philoſophis, juriſtis, Oratoribus, bonarum literarum amatoribus, cæteriſque omnibus tenacem ac firmam rerum verborumq; memoriam cupientibus: rerum cæleſtiũ & terreſtium tenax ac tutum ſcrinium, omnes ſui poſſeſſores locupletans: aitque memoriam augeri induſtria, arte nobilitari ac perfici. quare ſi multo labore conati ſunt quam plurimi, corporis aut animi vires arte perficere, nequaquam erit indignum, hanc memorandi artem addiſcere: qua dormiens memoria excitatur a ſõno, labilis fit tenax; ignobilis nobilitate donatur; abjecta clareſcit; parva, accipit incrementum; movetur immobilis; mortua reviviſcit: quæ ſi a natura vigilans ac tenax, nobilis & clara, mobilis & vivax, aliquo in homine exſtiterit, in eo ipſo, artificio & induſtria præſtantiſsimã fore pollicentur.

Cui connexa eſt ars dictandi x.xv.xx. aut pluribus ſcribis, diverſas eodem tempore materias.

Et tam celeriter excipiendi calamo, atque Concionatores, Oratores, vel Advocati in cauſarum actione loqvuntur.

Vna cum methodo ſtudendi artibus liberalibus, & gravioribus diſciplinis, minori labore, & fructu maiore: qua quis commilitones ea deſtitutos ſuperret

ret, quamvis ingenio & industria præstantiores.

Aliud præterea artificium memoriæ, neque locis, neque imaginibus indigens.

Item quomodo, præmissa exercitatione trium aut quatuor septimanarum, formari possint ducenta quinquaginta locorum milia, intra spacium orationis Dominicæ, idque decies aut sæpius in die, sine studio aut labore; exactius, quam alius destitutus arte, toto faceret anno.

Ita distribuere, omnia & singula, quæ quis arti semel applicuit, ut sine confusione facilius septem artes liberales, tres sublimiores disciplinæ, Historiæ omnes, Conciones, Fabulæ, earumque explicationes retineantur, quam alius sine hac directione, tres artes liberales, & unam ex superioribus disciplinis: eaque habere extra memoriam, cui tantum opus est sensum retinere.

Sic disponere artes liberales, Theologiam, Iurisprudentiam, Medicinam, Historias sacras & profanas; Conciones, D. Thomam, aliosque Ecclesiæ Doctores, Controversias, casus conscientiæ, quid quid denique cognitione dignum est, ut omnia oculis repræsententur corporeis.

Formare in memoria Bibliothecam omnium arti applicatorum librorum, & in iis contentorum; eaque uti quasi materiali: quæ magno compararetur sumptu, & maxima huc illuc nobiscum molestia circumferretur.

Absoluet cursum, novem vel undecim diebus, unam tantum horã quotidie impendens; decima, vel duodecima, dubia si quæ se offerant, ex omnibus

bus lectionibus, proponentūr: ad quæ extempore respondebitur.

Si qui in dignitate constituti, domi suæ artem audire cupiant, modo aliquot simul conveniant statuta hora, lubens quocunque loco & tempore se eis sistet.

Quod si absoluto cursu aliqui existimarent sibi non esse satisfactum (ut est perdifficile omnibus in docendo placere) submittet se arbitrorum judicio, sine omni contradictione; ut sole clarius appareat non nisi simpliciter & sincere velle procedere.

Aliquot diebus ante discessum, de eo affixis publice schedulis omnes admonebit, ut si cui non esset satisfactum, habeat tempus conveniendi & ad æquitatem per arbitros vel jure cogendi.

De veritate ac præstantia artis, consulant libellum de memoria primum; & exempla speciminū & attestationum: quorum copiam legendi faciet desiderantibus.

Sed hoc etiam omnes admonitos cupit, se nonnisi mense uno, aut ad summū, duobus, in hac urbe commoraturum: ideoque opus esse primo quoque tempore incipere: ne postea doleant tantam occasionem a se prætermissam.

Latius ex adjunctis quilibet informabitur, si coram loqui placeat, vel domi conveniant, vel misso famulo, ad se vocent.

Res faciat, non verba fidem, procul este { Loquaces / Maligni / Profani.

Permissu superiorum.

Quid singulis lectionibus proponatur.

PRima lectione traduntur fundamenta artū, & regula vocabulorū intellectorum & in xxv. fit declaratio; ac statim aliqui ex Auditoribus illa recto, retrogrado, & intercalari ordine repetunt, sine mora vel hæsitatione; quidam adeo prompte, ac si ex charta descripta legerent. sequenti die hora constituta, proposita alia xxv. vocabula, ab ipsis Auditoribus suo Marte applicantur, ac repetuntur feliciter. Si placeret illis, prima lectione absoluta, se exercere in aliis xxv dictionibus, interjecto duarum aut trium horarum spacio, eodem die consequerentur id, de quo apud Platonem gloriatur Hippias, tanquam de magno quodam bono, se posse 50. vocabula semel audita vel lecta, quolibet ordine repetere. Si vero quotidie semihoram, vel duos quadrantes divisim huic exercitio quidam vellent tribuere, idque x. vel xv diebus, 200. 300 400. 500. aut plura referrent. Si quis per hanc regulam 1000 paulatim 2000. 3000. 4000. 5000. 6000 didicerit, quocunque numero expresso, vocabulum dicet; aut nominata quacunque voce, numerum indicabit: tanta cum admiratione hominum, ut judicent omnem captum excedere humanum: neque naturaliter fieri posse, sed aliquid mali subesse. quod in causa fuit, cur sæpe, jussu Episcoporum, Magistratuum Academicorum, debuerim examinari, & ostendere ad oculum, nihil mali latere: sicuti omnes Auditores fateri coguntur.

Secunda proponit regulam sententiarum, sive textus continui, eaq; declaratur in 12 aut 5 sẽtentiis, quas Auditores repetunt quaternas, deinde a duodecima reditur ordine ad primam, & contra: quod eadem fit felicissime a quibusdam hora

hora: alii exercitatione indigent unius, duorum, vel trium dierum, ut idem praestent: neque hic licet Synonymum pro synonymo collocare, in quibus tamen facilimus est lapsus: aut situm dictionū mutare. Sequenti die dicūtur aliae 12. aut 15. sententiae a Professore, bis unaquaque, relicto paululum morae post singulas, quas Auditores per se applicant, secundum demonstrationem praecedentis diei, exacte repetuntur, ut supra dictum est. Dum vero suo judicio & modo faciunt, felicius nonnullis succedit, quam quando alterius ductum sequuntur. Haec est difficilima regula totius artis, si quis tamen in ea se exerceat. x. xii. aut xv. diebus, xx. xxx. vel xl exacte poterit ad verbum recitare: ita ut nullam omnino dictinem mutet, vel e suo ordine removeat: Si vero contingeret aliquam particulam omitti, vel transponi, leuiter tantum admonitus, supplet, & in suum digerit locum.

Hac regula Biblia, Institutiones Iuris, & Medicinae, Tituli, Leges, Paragraphi, Compendia Theologiae, Iurisprudentiae, Medicinae, &c. ad verbum retineri possunt.

Si nullus alius esset effectus artis memoriae, quam supradictus, anne cognitione dignissima, & liberali honerario redimenda?

Paucis ab hinc diebus, duobus perspicaci ingenio viris sic sum loqvutus: Si unius horae spacio effecero, ut eadem xxv. vocabula quovis ordine repetatis, altera xii. sententias, sine errore, deinde vos vestro quod aiunt Marte viii. x. aut xii. diebus exerceatis, semihora in una regula, & semihora in altera, id consequamini, ut 100. 200. 300. vocabula xx. xxx. xl sententias verbotenus ex acte repetatis; quanti illas duas lectiones aestimaretis? sine deliberatione responderunt, id pecunia aestimari non posse. Non dubito quin non solum vi. aut xii. sed xx. xxx. imo 50. aureis Gallicis judicassent redimendas.

 Longior

Longiore vero accedente exercitio, anni aut duorum, 60. 80. 100 200 a quibusdam repeterentur. Quod Seneca in prologo declamationum de se testatur Quid vero existimandū, si 4. 6. 8. 10 20. annis aliqui discrete in hac praxi versarentur?

Tertia ostendit regulam collocandarum rerum, mira facilitate, ut sunt exempla memorabilia similitudines, apophthegmata, historiæ sacræ, profanæ; conciones, causarum actiones, &c. ac statim subiungitur demonstratio in xii. exemplis, antea si fieri potest, non auditis: quarum repetitio longior esset, idcirco relinquitur Auditorum diligentiæ: qui vident & agnoscunt, non tantum 12. aut 20. sed 50. vel 100. posse repeti eadem facilitate, qua totidem vocabula. Non enim obligamur ad verba, sed res ordine repetuntur, accomodatis verbis ex tempore, prout unicuique datum est a Deo, & promptitudinem exercitatione aliorum studiorum attulerit Ex hac lectione perspicacis ingenii Auditores, multa perspicere possunt, quomodo videlicet Conciones, Causarum actiones, vel negotiorum tractationes, retineri queant: licet in specie de singulis eorum suo tempore & loco simus dicturi.

Quarta monstrat quomodo Vocabula non intellecta & non figurata retineantur, ut sunt, Aduerbia, Coniunctiones, Præpositiones, Interiectiones: Numeri item Arithmetici, & quomodo personæ sint exprimindæ: quæ lectio nobis semper ieiuna & sterilis visa est: aliis aliter videtur. Si tamen unū quod in ea traditur præceptum, exercitatione assequamur, non modo non sterilis, sed instar aliarum fere omnium esset. Puto autem esse neminē, quin si serio velit animum uno duobus aut tribus mensibus applicare, semihora, bis quotidie, possit assequi. Si autem 6. vel 9. menses vel annum consumamus, ut legere prompte & scribere discamus, cur recusemus, aliquid temporis huic studio impendere?

Quintæ

Quinta lectione traditur modus disponendæ concionis, siue nos ipsi velimus habere, sive ab alio habitam, eadem celeritate qua loquitur, excipere: tum de oratione, in qua cum sint plures partes quam tres vel quatuor, aliter procedendum esse demonstratur. Et hæc sit quidem non de verbo ad verbũ, sed 4. 6 vel 8. a nonnullis xii sententiæ sive citationes verbotenus retinentur ex concione: alia vero materia ordine suo. & quia fere eadem sunt formæ loquendi alicujus linguæ, cujus peritissimi sumus, fit ut videamur aliis, imo ipsi concionatori, quasi ad verbum repetiisse. Repetere autem verbatim Concionem vel orationem unius horæ, non modo naturæ vires, omnemque exercitationem, verum etiam artem ipsam conjunctam, longe superat. sunt enim in tali concione plus quam 10000. 20000. 30000. aut 40000. omnium partium orationis vocabula, quæ semel ut sit, inter concionandum aut declamandum auribus excepta retinere, quis non videt fieri omnino naturaliter non posse? Fit tamen sine arte particulatim ediscendo, ut quotidiana testatur experientia: & in eo ipso apparet donum Dei incomprehensibile, & summa dignum admiratione. Illud vero certissimum est, accedente arte, & citius & certius posse quidlibet memoriæ mandari, ac retineri. Dicitur quoque facilior quidam modus retinendæ concionis, qua indocti vel etiam feminæ uti possunt. Postea de Argumentorum collocatione, & de praxi: quam si quis exerceat quotidie una hora, divisa in duas partes, præterquam quod sibi promptitudinem comparabit, etiam thesaurum, quo per totam vitam ornabitur, consequetur.

Sexta docet & explicat latiorem tractationem locorum realium, & imaginariorum, & quomodo præmissa exercitatione xv dierum, vel iii, aut iiij, septimanarum, sine alio studio & labore ducenta & quinquaginta locorum milia, imo vero milio. I, decies centum milia, intra spacium orat-

tionis Dominicæ formari possint, idque decies, vigesies aut sæ-
pius in die: ita ut absoluto semel exercitio præparatorio, nun-
quam quis in vita deinceps de iis solicitus esse debeat; quod
maximi in hac arte est momenti.
Nam secundum præcepta hactenus tradi solita, quotidie fere
per totam vitam, in eis efformandis amatores huius artis de-
bebant esse occupati: quod sane molestū & tædiosum nimis
erat modus quoque ita omnia discrete distribuendi, ut eti-
am si artes liberales omnes (sub quibus Mathematicas com-
plector) Theologia, Iurisprudētia, Medicina, Historia omnes,
Fabulæ, earumque explicationes: quidquid denique cognitio-
ne dignum iudicabimus retinere velimus, sine onere & confu-
sione facilius retineamus, quam sine eo, tres artes liberales,
unam ex disciplinis gravioribus, & aliquot historias Postre-
mo indicatur, quo fulcro sustententur omnia regulis artis
applicata, ut nihil corruat. Nam non satis est multa bene dis-
posuisse nisi ita fulciantur, ut perpetuo maneant.
Septima lectio demonstrat modum collocandorum librorū
quomodo videlicet singuli sint exprimendi, quod facile admo
dum factu est: neque ullus unquam fuit mihi auditor, qui in
hoc difficultatem invenerit, aut aliquod dubium proposuerit.
Maior vero est in Citatione, quam vulgo & barbare quota-
tionem vocant, præcipue cum multæ simul extempore sunt re-
tinendæ: utpote octo decem aut duodecim. Si autem eiusdem
auctoris diversi libri citentur sæpius, & capita; vel Iuriscon-
sultorum more, semifacies libri vel plus, meris impelatur ci-
tationibus diversorum auctorum, libris, capitibus, titulis, le-
gibus paragraphis, ex Digestis, Codice. Novellis, &c. prolatis:
tum rem difficilem & longioris exercitationis fatemur: in
qua nemo auctorum hactenus mihi satisfecit: longa vero ex-
ercitatione & consideratione edocti, videmur hic melius pro-
cedere

cedere quam ab ullo ante nos est factum. subiungitur deinde admirabilis penitusque incredibilis dictandi ad verbum demonstratio, 6 8, 10. 20 30 40 50 60, 80. vel 100. scribis diversas epistolas vel materias sine hæsitatione aut confusione, quod adeo captum omnium superat, ut persuaderi nisi experientia, non posʃit: in quo tamē plus est admirationis, quā utilitatis. raro enim fit, ut pluribus ad verbum dictemus, quam 4. 6. 8. 10. vel 12 quod non magna cum difficultate fieri potest, & oportet eum qui sic velit dictare, prius exactiʃsime per regulas artis memoriæ commendare, quod aliquo modo tædiosum ac molestum est. si quis autem vellet se præparare, ut centum diversas dictet materias vel epistolas, opus est longa præparatione; videlicet 6. mensium. & utilitates habet multas, quas exponimus inter docendum; sed tamen a condito orbe ad nostra usque tempora, non puto specimen esse editum: fieri tamē posse, si quis velit laborem subire, apertiʃsime ad oculum demonstramus; rationemque sciendi ultimum vocabulum, in tanta multitudine & varietate, ut ulterius unicuique dictare posʃimus: in quo alioqui summa erat difficultas.

Subiungitur modus dictandi 4. 6. aut 8 si quis velit, x, aut xii, extempore, Exempli gratia, accepit aliquis fasciculum literarum, in quo sunt 6. 7 aut 8 epistolæ, legit singulas, & quod cuique respondendum, subito collocat: deinde secundam tertiam. &c. lectis omnibus, celerrimeque responsionibus dispositis, statim dictat sine alio labore aut præparatione & hoc usum potest habere frequentem: & tum non obligamus nos ad verba, ac specimē editur in octo diversis materiis dictādis.

Postremo subiungitur modus tam celerter excipiendi calamo atque Concionator, Orator vel Patronus in causarum actione loquuntur, quod tribus modis fit, quorum primus nullam omnino requirit præparationem: sed statim

ſtatim in praxim redigi poteſt, ſecundus & tertius requirunt menſis duorum aut trium: ſed promptitudo ſemel acquiſita, nunquam amittitur fingamus autem a tardioribus aut aliunde occupatis, 4. 5. vel 6. menſes conſumi; vel etiam totũ annum, anne res digniſsima iure videatur? Tertius modus nobiliſsimus eſt, formamque ſecreto ſcribendi talem habet coniunctam, ut ab omnibus mortalibus huic ſoli rei detegẽdæ, vel interpretandæ vacantibus, per totum vitæ curriculum nequeat indagari naturaliter. Si vero aliquis velit poſteros legere, quæ ſic ſunt deſcripta, neceſſe eſt ipſis relinquere declarationem.

Octava latiſsimum mare praxis pernavigat, demoſtrans quomodo hæc præcepta Grãmaticæ, Rhetoricæ, Dialecticæ, ceterisque artibus liberalibus applicentur; item Theologiæ, Iuriſprudentiæ & Medicinæ; idque per diviſionem, Grammaticæ in Rudimenta, Syntaxim & proſodiam, & annotationes in illa: Rhetoricæ in quatuor partes fere æquales, ac ſubdiviſiones in Maiores & minores. item Dialecticæ & ceterarum. Biblia, D. Thomas, aliique in ea ſcriptores Inſtitutiones Iuris & Digeſta, Codex, Novellæ, ad eundem modum diſponuntur: itemque quo modo tituli, leges, paragraphi, ad verbum, vel tantum materia dirigatur, ut per totam vitam ſemel debite applicata, inhæreant. Omnia quoque Medicinæ ſimplicia, Inſtitutiones, Aphoriſmi Hippocratis, Galeni Compendium, & aliorum in Medicina ſcriptorum. Quomodo Advocati & procuratores in cauſarum actionibus, Conſiliarij, præſides, Legati ad Principes, Notarij, Mercatores, nuncij, ceterique omnes cuiuſque ſtatus aut conditionis uti poſsint: idque uno ex quinque modis ad lubitum cuiuſque: dico tamen meam de ijs ſententiam, qui videlicet mihi magis probetur.

Forma quoque oſtenditur diſponendi artes liberales, Graviores

viores disciplinas, D. Thomam, aliosque Ecclesiæ Doctores, Historias controversias, Conciones, & quidquid prateræa dignum est cognitione: ut omnia & singula oculis repræsententur corporeis in his longe lateque explicādis lectio absolvitur.

Nona explicantur tres, ex xxviij. regulæ, quibus observatis, felicius, maioreque decoro ars exercetur: reliquæ privatim Auditoribus legendæ offeruntur impressæ, propterea quod ex supra dictis, vel per se, facile intelligantur, Ex occasione unius ex tribus explicatis, monstratur ars illa memoriæ, quæ neque locis neque imaginibus indiget: cuius opera quidam maxima quæque præstant, licet prima fronte ac in superficie parvi videatur momenti. non potest tamen hæc ex tempore exerceri, sed privato domi studio, quæcunque volumus accōmodamus, ut perpetuo retineamus.

Adjicitur deinde methodus studendi minore labore, & maiore profectu, artibus liberalibus, & altioribus disciplinis in genere, & in specie Philosophiæ, qua quis cōmilitones ea destitutos superet quamvis ingenio & industria præstantiores.

Postremo forma Bibliothecæ conficiendæ, in qua non tantum tituli librorum, sed tota materia in specie ita disponitur, ut quocunque simus loco, etiam remotissimo, illa utamur quasi præsentes oculis singula legeremus corporeis in materiali: quæ magno sumptu & compararetur & circumferretur.

Subjunguntur admonitiones aliquot, & quæ D. Thomas Aquinas obscure ac paucis de hac arte scripserit; quid Cicero & quibus locis; item auctor ad Herenniū. & Quintilianus, legenda demonstrantur: atque ex hactenus dictis, plura consideranda, addenda, detrahenda, commutanda cuiusque iudicio relinquntur. ac sic finis operi imponitur.

Duodecimo die statuitur hora, qua Auditores conveniant. ac si quæ habeant, ex omnibus supradictis dubia, proponant; ad quæ respondetur promptissime, & ex tempore.

Si in applicanda arte dubium vel difficultas se offerat semper habent facultatem libere accedendi Doctorem; post illius vero discessum, licet cum aliis Auditoribus agere, dubia proponere, si quis aliquid adinvenerit, sociis indicare licebit, modo symbolo a me dari solito cōstet, fuisse meos Auditores. quod nisi ostendant, quamvis verisimiliter de arte loquerentur, omnem ipsis fidem abrogatam volo.

Notandum hic est, ad magnos effectus non sine exercitatione iusti temporis perveniri, ut quidam temere existimant: neque eos a nobis dari posse, sed quomodo singula fieri debeant clarissime demonstramus: ita ut illi quibus artis præcepta curæ sunt, feliciter maximo suo cōmodo & utilitate progrediantur. in quo unus alium superat sicuti in alijs artibus liberalibus, & gravioribus studiis: & item in mechanicis. Nam si tales effectus sine studio, & applicandi labore vendi possent, non sex vel xii aureis Gallicis, sed mile ducentis, duobus aut tribus milibus aut pluribus essent redimendi: neque deessent emptores.

Nihil tamen tradimus quod mediocri & discerto exercitio consequi non posint Auditores, alioqui vanum & ridiculum esset, viris doctis & perspicacibus offerre: qui talia profitētem contemnerent, proscriberent, & castigarent.

Nunc vero multorum fide dignissimorum, ex certa scientia & experientia iudicantium, & attestationum scriptis sigillo munitis constat; & per examen iussu magnificentissimi amplissimique D. Cancellarij Franciæ præmissum, & iniunctum clarissimo Domino Marillac, Magistro libellorum supplicum Lutetiæ, Regiumque Privilegium, rem longe alitier se habere: ideoque post 22. annorum in diversis regionibus (ex quibus duodecim in Gallia transacti) professionē, de veritate & utilitate artis, nemo iustam habet occasionem dubitandi.

LAVS SIT DEO.

IACOBVS CHRISTOPHORVS DEI & Apostolicæ ſedis gratia Epiſcopus Baſileenſis, vniuerſis & ſingulis has literas viſuris Salutem. Notū facimus & tenore præſentium atteſtamur, Quod cum Dominus Lambertus Schenckelius Duſilvius in hanc noſtrā urbem Bruntrutanā a primariis quibuſdā vocatus, attis memoriæ tradendæ cauſa veniſſet, intelligeremuſque ex ſcholaſticis noſtri Gymnaſij, aliiſque ſubditis eſſe, qui eandem deſiderarent artem audire, viſum eſt nobis prius examinare, qualis ea ars eſſet, an utiliter tempus & pecuniam in eam exponerent? quam curam Reverendo Patri, Andræ Silvio Societatis Ieſu Doctori Theologo&, Iohanni Chriſtiano Smidelinio Vicecancellario noſtro commiſimus; qui eam a principio ad finem audiverunt; & diligenter conſiderantes examinaverunt; invenetuntque in ſe nihil continere ullo modo contrarium Religioni Catholicæ, aut Reipublicæ Chriſtianæ offenſivum ſed artem eſſe veram, liberalem & valde utilem, cuius beneficio admirabiles, ac pene incredibiles, etiam paucarum tantum horarum exercitatione adhibita, producantur effectus: adeo ut eam liberali quoque, & non exiguo ſalario, præſertim a ditioribus redimendam, non injuria arbitremur: ſicuti etiam nobis conſtat, a multis ſapientibus & doctis viris ita factum eſſe; nulla prius mercedis facta mentione: ſed abſoluto curſu, ipſorum diſcretioni & liberalitati relictæ. Quocirca eam pro tali, omnibus & ſingulis commendamus. Datæ Bruntruti in arce noſtra, 29. Maji, anni mileſimi quingenteſimi

gentesimi nonagesimi noni, st:no; In signum veritatis, & pro maiore confirmatione sigillo nostro jussimus corroborari.

Subscriptum erat

Philip: Scheppelin Secretarius.

CVM Lambertus Schenckelius Dusilvius in hanc urbem Dolanam appulisset, artis memoriæ tradendæ causa, & aliqui ex convictoribus ac discipulis nostris, eam audire desiderarent, & multi a nobis judicium ac consilium peterent; quamvis ex P, N. V. & aliis inte l xissemus scripto & viva voce, illam ab ipsis auditam co nmendari; placuit tamē aliquot tam ex P P quam ex M M, N N. adjungere, ut cursu primo absoluto, certius judicare & consulere possent. duodecim itaque ex nostris illam auditam retulerunt, artem liberalem ac veram esse, cuius adminiculo, brevi adhibita exercitatione, insignes produci possunt effectus: ac magnas utilitates a studiosis, adhibito exercitio, percipi posse: sibique a supradicto Schenckelio fatentur satis factum scientia, fidelitate, & diligentia: multisque adeo gratam exstitisse, ut ex ipsorum relatione, nostri aliquot PP. & MM permissu Schenckelii petito & obtento, a sociis eam audire peroptent. In quorum fidem has literas manu nostra subscriptas, & sigillo S. N. munitas dedimus. Dolæ 17. Calendas Ianuarias 1599. Subscriptum erat,

P.B.

EXEMPLUM SPECIMINIS ARTIS MEMORIÆ AUGUSTÆ VINDELICORUM

edici XVII. Iunij, anni
M. DC. XIV.

Augustæ Vindelicorum,
Excudebat Christophorus Mangus.

COmparuerunt decimo ſeptimo
Iunii,anni Domini M. DC,& de-
quarti magnifici & ſpectabiles vi
ri, ac Domini, D. Georgius He-
niſchius Doctor Medicinæ, & Mathematũ
Profeſſor. D. Paulus Ieniſchius, Doctor Me-
dicus. D, Philippus Heinhoferus Patricius
Auguſtanus: D. Petrus Meiderlinus Epho-
rus alumnorum: D. Iohannes Honthemius
Colonienſis: D. Ioannes Major; D. Daniel
Heſchœlius, præceptores in ſchola An-
næa: D. Adamus Gumpelzheimerus chori
Muſici Præfectus, D, Iacobus Vernherus
Kyllingerus Auguſtanus, viginti ſcholaſti-
ci; Petiit autem Lambertus Schenckelius
Duſilvius, a nominatis DD, ſibi dictari tri-
ginta ſententias; quæ fuerunt ſequentes:

1. Turba militum, niſi adſit dux cordatus, nulli eſt uſui,
2. Quidquid præter ſpem evenit, id deputandum eſt in lucro.
3, Operis mei & ſtudij eſt, multos legere, ut ex plurimis diverſos flores carpam.
4. Si corpori plus damus quam decet, hoſtẽ nutrimus:
5. Si quod neceſſitati debetur detrahimus, civem necamus. ——— 6. ardua quamvis

Sit

Sit via, non metuit virtus invicta laborem
7. Sequitur a tergo Deus ſuperbos victor.
9 Non eſt reprehendendū otium honeſtis rebus partum,
9 Vt virgo in partis ſelectas excipit herbas,
Et pulcram texit bene olenti ex flore corollam,
10. Et capiti decus, & cerebri languentis ad uſum:
11. Optima ſic nobis auctorum dicta requirens,
Ad fandi ornatus, & vitæ commoda flexit
12 Melius eſt domi pauperem vivere, quam in bello cruentas opes quæritare.
13 Ignavia peſtis maxima eſt Reipublicæ.
14 Otium in pace, delitias alit, & omne flagitiorum genus.
15. A conſuetudine oculorum animum abducere, difficilimum eſt.
16. Sanitatis ſtudium eſt, non ſatiari cibis, nec impigrum eſſe ad labores.
17. Ædificia quamvis ſumtuoſa, vetuſtate deſtruuntur; decus vero ingenio comparatum, manet.
18. Raris lapſibus, danda eſt venia.
19. Nihil ſentire eſt melius, quam prava ſentire.

20, Qui

20 Qui ſibi ipſe non ſapit, ne quidquam Sapit.

21. Omnia in omnibus vitia ſunt, ſed non in omnibus exſtant.

22. Mente nihil homini dedit Deus ipſe divinius.

23 Ardua per præceps gloria vadit iter.

24 Nulla dies mœrore vacat, nec crimine faſtus.

25. Sic mihi cuncta cadant, ut vult divina voluntas.

26. Nihil difficile amanti puto.

37. Vaſa meliora ſunt nova, amicitia quo vetuſtior.

28. Mors mortis, morti, mortem. mors morte redemit.

29 Virtutis caput eſt, vitijs caruiſſe,

30 Diſce bonas artes moneo, ſtudioſa juvẽtꝰ
Sic tamen, ut potior ſit Pietatis amor.

Cum bis terve dictaretur ſententia, quam exiſtimavit illos memoria tenere; ad monuit aliamque, pro ea ſubſtitui petivit. ſi quæ nimis brevis eſſet, aliquid addi. Sententijs deſcriptis, introvocavit honeſtos, probos ac doctos adoleſcentes, ſuos in arte memoriæ auditores, qui quindecim ante illum, diebus curſum abſolverant, Ioannem

VVagige-

Wagigelium, Leonardum Luzium Augustanos, & andream Zeidlerum Waltershofensem; quibus sententias bis prælegit: relicto post singulas exiguo spacio, præsertim vero post quintam quamque, primum usque ad quindecim; deinde eas Wagigelius a prima ad ultimam; Luzius ab hac, ad illã; Zeidlerus intercalari ordine repetiverunt: ac duo Lectores in schola Annæa, officij tẽpore cogente, abierunt. tum aliæ quindecim fuerunt prælectæ, & eodem modo ut antea, primum ordine recto a Wagigelio, dein a trigesima a Luzio, & a Zeidlero a prima ad trigesimam; tum iterum expresso, quovis a DD. numero, sententiam; & dicto initio cujuslibet sententiæ, numerum promte & certatim recitarunt. Cum interdum dictionem extra suum ordinem collocarent, hic ille; hanc vel illam; aut synonymam particulam vel dictiunculã substituerent (quamvis Schenckelius esset præmonitus ab aliquo, ne id faceret) tamẽ eos adhoc urgebat, leviter admonens; dic ordine, synonymum substituis, siccine ego dixi? statim eandem dictionem vel particulam, in suum restituit locum: & pro synonymo verum reposuit; vel particulam, utpote Ad-

ver-

verbium, Coujunctionem vel Præpositionem. His ita peractis, exhibuit Schenckelius Dominis ducentas sententias ordine, præfixis notis Arithmeticis, scriptas; quas illi memoria tenebant ex arte. nam in exercitatione præparatoria ipsis diversis vicibus eas proposuerat, bis vel ter decem; ter quaterve quindecim, semel triginta, ut sic promtitudinem aliquam acquirerent; petẽs quemlibet numerum dicerent adolescentibus, ex 230. per tam longa intervalla ac placeret; quod sæpius factum, & statim certamq; sententiam numero correspondentem dixerunt: & vice versa, principio cujusvis sententiæ prolato, numerum addiderũt. Tandem Schenckelius continuavit, & nominavit maxime distantes numeros, aut initia cujusque sententiæ, E. G. dicite 4. 84. 145. 94. 194. 8. 28. 68. 148. 178. 5. 150. 155. 187. 16. 196. 210. 39 177. 198. 11. 113. 17. 117. 21. 226. 3. 33. 83. &c. usque ad nauseam: illi tamen vix expressis numeris sententias; aut initio sententiarum numerum, adeo promte dixerunt, ut magnæ eis, qui aderant essẽt admirationi. Et quia hæc nobis præsentibus

bus & videntibus ita facta ſunt, conſenta-
neumq; ſit rationi, teſtimonium perhibe-
re veritati; pro majore rei geſtæ confirma-
tione ſubſcriptis nominibus, & chiro-
graphis ſolitis, ſigilla hic noſtra ap-
poſuimns, Auguſtæ Vinde-
licorum, die xxx. menſis
Iunij, añi ſupraſcripti.

Laus Sit Deo.

Excipitur hoſpitio in parvo urb.
latere, ubi pro ſigno pendet
urſus aureus: ultra templum
B. Virginis.

